

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak

petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 3.—

pololetna . . . „ 1.50

četrtletna . . . „ 0.75

Posam. šte. „ 0.10

Štev. 40. V LJUBLJANI, dné 6. septembra 1907. Leto II.

Vera in znanost.

V naših časih tolikrat čujemo in čitamo, da si nasprotujeta vera in veda. Trdi se, da sklepa cerkev s svojimi dogmami ljudi v suženske verige. In naglašajo ti taki modrijani, da ni dostojno človeku vrjeti nauke zato, ker jih uči cerkev. Kako ti naglašajo, da ubija cerkev s svojimi nauki svobodo. In nagubanči se takemu modrijanu čelo in resno ti začne pripovedovati, da onemogočuje cerkev s svojimi nauki vsako znanstveno preiskovanje in da nasprotujejo svobodnemu raziskovanju cerkvene dogme.

Zakaj pišemo o tem. Zato, ker širijo med delavstvom take blodnje razni liberalni, socialnodemokrački in kdosi gavedi še kakšni modrijani, ki sodijo o sebi, da so zato veliki učenjaki, dasi marsikdo izmed njih še svojega imena ne podpiše tako, kakor to zahtevajo najpripustejše dogme »lepopisja«, ki se ti prične učiti v I. razredu ljudske šole, če že ne po otročjih vrtilih.

Ima li človek pravico, da misli popolnoma svobodno? Naj li človek in tudi učenjak, o gotovih stvareh sodi kot o takih, o katerih resnici ne sme dvomiti? Če človek to sme, in ni človek na ničesar navezan in če to ne na-

sprotuje človeški nravi, nima tudi cerkev pravice, da trdi o tem ali onem, da je tako in ne sme biti drugače. Če je pa človek prisiljen, da veruje gotove resnice, ima pa tudi cerkev pravico, da zahteva od tebe, da priznaš gotove nauke za resnične, če dokaže cerkev pravico, da sme to zahtevati.

Ali more človek svobodno misliti? Ne, to ni mogoče. Naše misli so predvsem navezane na resnična dejstva. Če mi je o kakem dejstvu znano, da se je res dogodilo, ne morem obenem misliti, da dotično dejstvo ni dejstvo. Vem, da je trava zelena. Če sem pameten, pač ne bom mislil, da je trava črna. Kadar mislim, sem toraj navezan na dejstvo. Znano mi je, da nemški cesar Viljem ni kakšen ciganski glavvar, marveč da je nemški cesar. Na to dejstvo sem navezan v svojih mislih.

A poleg dejstev se moramo ozirati tudi na gotove postavbe o mišljenju. Vem, da je celo jabolko večje, kakor polovica jabolka in da je sploh celota večja, kakor posamezni deli celote. Takih postavb recimo imamo več. Če jih ne priznamo, smo pri koncu z našim spoznanjem sploh.

Imamo sicer učenjake, ki trde, da ni nič stalnega v človeškem razvoju. Trde ti, da morda še pride čas, ko ne bo več dvakrat dve štiri. A to so le napeti ljudje, na katere se ne moremo ozirati, ako hočemo, da ostanemo pametni ljudje.

Imeti moramo torej za resnična dejstva, ki so nam znana in pa gotove postavbe o mišljenju.

Če je dejstvo, da je Bog in če se je Bog večlovečil, in učil ljudi resnico, če je dejstvo, da je določil cerkev, ki naj oznanja njegove nauke in naj varuje vernike blodenj, sledi jasno iz tega, da je za vernike obvezno, kar uči cerkev, ki omejuje svobodo mišljenja le v toliko, da mislimo pametno.

A so, ki trde: Le to hočemo verovati, kar vemo. Vera pomenja, da sprejmemo, česar ne poznamo. To pa ni človeku dostojno in zato si nasprotujeta vera in veda.

Mislil je na Lojzika in Ivana in na Barbiko. Daleč so vsi od njega in ne morejo mu pomoči, ker ne vedo, do mu prede tako huda, ne vedo, da njih mati trpi lakoto v hudi boleznii.

Spomnil se je doma. Barba komaj čaka nanj in zmrzuje v tej zimi, kože še danes ni pomolzel, svoje dobre kože, ki je preskrbovala z mlekom njega in ženo že šest let.

Tako je prišel domov do večera utrujen in upehan, da se je zgrudil na staro, črivo klop za ognjiščem. Začul je stok v sobi in se je spomnil svoje žene.

»Bolna je in lačna.«
Ukresal je ogenj, zakuril in pristavil pis-kerček. Plapolal je zibelj in po kuhinji se je kadilo. Dimnik je bil poln saj in burja je nagajala dimu, da ni mogel na prosto. Tulila je in se zaganjala v okna, rahljala je slamo, ki je nadomestovala ponekod šipe.

Pogledal je Jernej skozi okno na reko, ki je valila v metežu svoje ogromne valove dalje. Krive vrbe so se pripogibale pod sneženo težo, burja je cvilila v suhih vejah košatega oreha.

»Jernej, ali si prišel?« se je oglašila žena v sobi s slabotnim glasom.

Stopical je počasi k nji.

»Vem, da si lačna, reva. Potrpi še malo. Kmalu ti prinesem soka.«

Kaj vedeti, pomenja, da ne izpoznamo zgolj, da obstoji kaka stvar in zakaj da obstoji in zakaj da je taka in ne drugačna, kakršna je. Tako izpoznanje je lastno izpoznanje iz lastne izkušnje. A imamo še drugo izpoznanje, neposredno. Lahko izpoznam kako stvar, o kateri so mi pripovedovali drugi, ki so izpoznali stvar in jim verujem, ker za gotovo vem, da so mi povedali resnico.

In taka vera naj bi ne bila človeku dostojna? In sicer naj bi ne bila dostojna ravno v verskih zadevah? Kdo izmed nas je pa poznal n. pr. Lassaleja in govoril z njim. In koliko je pa soc. demokratov, ki so poznali Marksa. To bi se nam smejali, če bi zapisali n. pr.: Ne verujemo, da živita neki Etbin Kristan in neki dr. Ivan Tavčar na Slovenskem, ker ju še nismo videli in govorili z njima. Za norca bi nas imel vsakdo in po pravici. Verujemo toraj ljudem, ki nam pripovedujejo, kar so videli. Saj se opira celo ves šolski pouk na to, kar pripoveduje učitelj o Afriki, o zvezdah, o solncu itd. Otroci mu verujejo in je to tudi umevno samoobsebi.

Človek je povsod, kjer ni sam strokovnjak, navezan na strokovnjake. Kar pa velja povsod, velja tudi za cerkev in pa za njene nauke. Ni vseeno, kaj bo z nami po smrti. Da ne bo naše življenje brez haska, se moramo zato ravnati po naukih in dogmah, ki jih uči cerkev.

Do tega nas dovede trezno mišljenje. Vera ni v nasprotju z vedo. Izpopolnjuje jo marveč tam, kamor človeški duh ne more prodreti!

Ekonomske drobtine.

(Zastavljavnice. — Banke. — Hranilnice. — Kapitalizem vladar. — Električni promet. — Podržavljene železnic in premogokopov.)

Kakor vsaka stvar, ima kapitalizem svoje dobre in slabe strani. Oblika kapitalizma tlači

Poravnal ji je odejo, slekel suknjo in jo pogrnil čez njo.

»Mokra je sicer, vendar te bo grela. Kako je, ali si kaj boljša? Starost te tare.«

»Kaj bo starost in naduha, Jernej, žalost me stiska, ker ni duše, ki bi mi postregla. Ti si star in ne moreš tako kot bi rad. Otroci so pa šli, oj, ti otroci. Ni eden ni ostal doma, da bi skrbel za staro, sivo mater.«

»Hudo je res, pa si ne moreva pomagati.«

»Sam si vsega kriv. Zakaj si dal študirati Ivana? Doma naj bi ostal in pasel rajšikrave. Vse nama je snedel, zdaj se pa redi pri polnih mizah. Pozabil je revne matere in očeta. Bog mu ne prizanese.«

»Kar je, je, žena. Misliš, da je kedaj vesel in zadovoljen, če se spomni naju. Nikoli. Vest mu ne dá miru, zato je že zadosti kaznovan.«

»Še bolj ga zadene Bog. Pride starost in Ivan se bo spomnil.«

Jerneja je zeblo, da je trepetal. Krevsal je v kuhinjo pripravljat soka.

Ko je skuhal, je dal ženi in sam je jedel s slastjo. A Barba je le malo povžila.

Na steni je visela stara podoba Križanega. Bc!nica je obračala vanj svoje upadle oči in šepetala tihe molitve. Mislija je na Njegovo veliko trpljenje, Njegovo božansko ljubezen, in bilo ji je laglje v duši. Spomnila se je svoje

Ivo Česnlk.

Cunjar.

(Konec.)

»Pil si preveč in žena ti je slabo gospodinjila.«

»Vrag vzemi ženo, o ne — Bog se je usmili! Za svoje je že obračunala.«

Drevje stalo v sneženi odeji in molelo suhe veje kvišku, pripihala je burja in stresla sneg na pobeljeno planjavo.

»Jernej, ti bi lahko tudi kaj prihranil. Zakaj si dal tistega norca študirati, da ti je zapravil ves grunt. Zdej ti povračuje. Šel je in se je poročil na Dunaju z Nemko. Prav ti je.«

»Štefan, ne draži me! Jeseni mi je poslal pet goldinarjev. Šel sem in sem jih zapil. Velik gospod je pa le.«

»Naj bo, kar hoče, makari magister, menjam pa ne z njim, ker se je tako spozabil.«

Trepetala sta oba od mraza. Burja je brila naokrog, po vsej dolini se je čula njena pesem.

»Pojdiva, da se ugrejeva! Z Bogom!«

»Bog s teboj!«

Ločila sta se.

Jernej je zopet stopal počasi proti dolini. Zagajal je zdajnzdej v zamet in se je komaj skopal vun.

čejnal, zakaj nisti ti dva bratca neč plačana za nehna strašanska muje. Sej pravm nu, ka ni neč pravice več na svitu. Gasput Kristan se prtažuje u zadnmu Napreju na parvi stran, de nima kruha, de b ga dau atroku. O, ti ubogu revše! Nej pamislje, gasput urednik! Samu 260 krun na misc zaslušta oba ukap, namreč Kristan mpa negava Žefka. O, neusmileni makračiči idrsik. Al se vam ris neč ne smil vaš izstradani Tune? Tak salamejnsku se matrata nuč n dan za vas, za lun murta pa stradat. Mejkuš, ka b jest dabi u tak mal dnarske tega 18. začnem prav barš štrajkat. Zdej mi še le gri u glava, zakaj si da Kristanova Žefka večkat lasi adrizat. Preda jih rivca, pa dabi lpu za njinne kudrčke na par štrumpantnav al pa kej družga lipga. Ja, vidje gasput urednik, kjir se strada, prideje še laski prav. Na jeseniška slavnast dni 25. augusta je blu šlu minde anih 70 Idrčenav. Jest sm bi strašnu firbčn, če baje prnesl zdrave krame damu, zatu ka sa naši Kri - stanci naznansku strašil naše ldi, de bu še vse hujš, kad je blu pr nas u Idrji 14. julje. V pandilk, dni 26. augusta me je gnau firbe pred Didiča, de bi vidu, kdu bu narbel plejziran paršu damu. Nu, kaj sm vidu? Adn je bi bel smišn, kat druh. Začuden sm jih, prašav: nu, hudirja, al niste bli na Jesenicah, ka ne manka benmu nobenga uda? Ja, sa rekl, na Jesenicah sma bli, pa je blu tak use mirnu mpa tihu, kad de b na blu benga nasprutnka. Nu, is tega vidje, gasput urednik, de garših, suravejših, neamikanejših barab nima krajnska dežela, kat sa naši idrski združeni makrini mpa liberalci. Ad gatave strani sm zvidu, de se je Julče strašnu mujev, de bi dakazau, de sa vani, gasput urednik, res ufičl iz zidarske kase 3.000 guldnarjev. Pa mu minde ni šlu vse tak glatku, kat mu gri u kamunu. Tak se pa drži puklestu sem anih 14 dni ad samih skrbi, de ni prav neč padubn skaliču, ampak bel kejšni stuleni sovi. Kak se bu ta afera iššla, bu ži nem andrukak zaručau Befav Pepe is Kalvina u Idrji.

Somišljeniki in somišljenice!
razširjajte „Našo moč“ med delavstvom!

Gričar & Mejač

Lubl ana, Prešernove ulice 9
priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Tovarna za stole

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
Izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo zastonj in franco.

Ustnovljeno leta 1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
Prej g. Jos. Černe.

Podružnica Resljeva cesta št. 2
Prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu
priporočata svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporočata po najnižji ceni in najboljši kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4,
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH
Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter zastorjev, barvarija in likanje usnja
na par

Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče
Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežb točn Solidne cene.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

AUSTRO - AMERICANA

TRIEST NEW-YORK

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in za neslajivo potovati naj se obrnejo na
Simona Šineta
v Ljubljani Holodoverste ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporočata svojo trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene